

Saadetis

Kolm päeva hiljem läheb Cornelia koos Mariniga lihaturule. „Kas ma võin kaasa tulla?” küsib Nella. „Me saame kahekesi rutem,” vastab Marin kähku. Johannes on läinud Vanale Hoogstraatile oma VOC-i kontorisse ning Otto istutab tagaaias järgmiseks kevadeks lillesibulaid ja külwab seemneid. Aed on tema kuningriik. Ta kujundab seal ilmast ilma hekkidest uusi mustreid ja arutleb Johannesega mulla niiskuse üle.

Kui Nella kõnnib parajasti läbi halli, paar Peebo jaoks näpatud pähkli pihus, kolgib keegi nii innukalt uksele, et tütarlaps võpatab. Ta topib pähklid taskusse, tõmbab riivid eest ja avab raske ukse.

Ülemisel astmel seisab ta ees keegi noormees, Nellast vaid õige pisut vanem. Nellal jääb õhk kurku kinni. Noormees on oma pikad jalad laialt harki ajanud, nagu püüaks tervet trepimadet hõivata. Kahvatut nagu raamivad tumedad sassis juuksed ja põsed on voolitud sümmeetrilise täpsusega. Rõivad on moodsad, kuid ei sobi omavahel kokku. Uhke nahkkuue käistest paistavad kätised välja ning kuuest veel uuema väljanägemisega saapad pitsitavad noormehe sääri, nagu ei kavatseks neist enam iial lahti lasta. Särgipaelad on lahti ja kolmnurksest kaelusest paistab paari sünnimärgiga nahk. Noormehe keha on omaette nähtus, ülemine pool paistab hästi, kuid alumine mitte eriti. Nella hoiab uksepiidast kinni ja loodab, et särab näost, sest noormees paistab oma tütarlapsel suunatud rõõmsast ilmest teadlik olevat.

„Saadetis,” sõnab noormees naeratades. Tema häällüllatab Nellat. See on ebatavalise aktsendiga ja tuim, vähimagi musikaalsuseta. Nooruk teab küll hollandikeelset sõna, kuid hollandi keel pole ilmselgelt tema emakeel.

Rezeki kargab püsti, kukub noormehe peale haukuma ja uriseb, kui poiss proovib ta pead silitada. Nella silmitseb oma tühje käsi. „Saadetisi tuuakse teise ukse kaudu,” ütleb ta.

Noormees naeratab uuesti. „Muidugi,” vastab ta. „Ma alati unustan.”

Tema kenadusest segadusse aetud Nella tahaks neid pösesarnu puudutada, kasvõi selleks, et neid eemale lükata. Ta tajub selja taga kellegi kohalolekut ja pöördub. Seal on Johannes, kes trügib mööda ning jääb Nella ja nooruki vahele seisma.

„Johannes? Mina arvasin, et sa läksid tööle,” hüüatab Nella. „Miks sa...”

„Mida sa siin teed?” küsib Johannes poisilt väga talitsetult, peaaegu sosinal. Ta ei tee märkamagi Nella hämmeldust ja nügib lõriseva Rezeki majja tagasi.

Noormees topib küll käe hooletult kuupeõue, kuid ta on end pisut rohkem sirgu ajanud ning tõmbab jalad kokku. „Ma tõin paki,” kostab ta.

„Kellele?”

„Nella Oortmanile.”

Nooruk hääldab Johannesele silma vaadates Nella neiupõlvenime väga hoolikalt välja ja Nella tajub, kuidas ta abikaasa tõmbub pingesse. Noormees sirutab saadetise nende poole ja Nella märkab, et pakile on joonistatud päike. Kas miniaturist sai juba mu tellimuse valmis, imestab ta ja suudab vaevu alla suruda soovi pakk pihku haarata ja ülakorrusele tormata.

„Sinu isand töötab kiiresti,” sõnab Nella ja soovib, et oleks suutnud seda õelusenoodita öelda. See pakk on ju mulle, mõtleb ta, mitte mu abikaasale.

„Millisest isandast ta räägib?” nõuab Johannes.

Noormees pahvatab naerma ja ulatab paki Nellale, kes surub selle oma rinna vastu. „Mina olen Jack Philips. Bermondseyst,” selgitab pakitooja Nella kätt võttes. Ta suudleb seda õrnalt ja kuivade huultega, nii et tütarlapsesest käib elevusejudin läbi.

„*Ber-mond-sey?*” kordab Nella. Ta ei oska seda võõrast sõna mille-gagi seostada, nagu ka seda võõrast poissi.

„See asub Londoni lähistel. Ma teen mõnikord VOC-i heaks tööd,” selgitab Jack. „Mõnikord töötan iseendale. Kodumaal olin ma näitleja.”

Rezeki haugub endiselt hallis, nii et ta hääل kajab pilvisesse taevasse. „Kes sulle maksis selle töö eest?” küsib Johannes.

„Isand, paljud linna inimesed maksavad mulle, et saadetisi kohale viiksin.”

„Kes sulle seekord maksis?”

Jack astub sammukese tagasi. „Teie naine, isand,” vastab ta. „Teie naine.” Ta teeb Nellale kummarduse, taganeb trepist alla ja läheb minema.

„Tule, Nella,” ütleb Johannes. „Paneme ukse uudishimulike silmade eest kinni.”

Sisse tagasi jõudnud, leiavad nad Otto köögitrepi mademel ootamas, reha käes, ja selle teravad piid helgivad valguse käes. „Kes tuli, isand?” küsib ta.

„Ei keegi,” vastab Johannes ja Otto noogutab.

Johannes pöördub Nella poole ja tütarlaps tõmbub kühmu, sest mees paistab kitsas hallis hoopis suuremana. „Nella, mis selles pakis on?”

„Üht-teist sinu ostetud vitriinkapi jaoks,” vastab Nella ja mõtleb, mida mees küll ütleks, nähes lautot, martsipani ja töotusekarikat.

„Ah nii. Suurepärane.”

Nella ootab kuulda rohkem uudishimutsemist, kuid seda ei tule – tegelikult paistab Johannes vaid ärritunud. „Kas ma teen selle ülakorrusel lahti? Sa võiksid tulla ja vaadata,” pakub tütarlaps lootes, et mees tuleb temaga kaasa. „Sa näeksid, kuidas sinu pulmakink täiustub.”

„Nella, ma pean töötama. Ma jätan su omapead,” vastab mees mureliku naeratusena ja viipab käega oma kabineti poole.

Ma ei taha omapead olla, karjub tütarlaps hääletult. Ma loobuksin sellest kohe, kui sa vaid mulle natuke tähelepanu pööraksid.

Kuid Johannes on juba minekul ja Rezeki sörgib tal kannul nagu alati.

Bermondseyst pärit Jack Philipsi nägemisest ikka veel segaduses, ronib Nella oma hiigelsuurde voodisse ja võtab seal pakiga istet. See on umbes taldriku mõõtu kopsakas, paberisse pakitud ja nõõriga kinni seotud saadetis. Päikese ümber on mustade trükitähtedega kirjutatud:

IGA NAINEN ON OMA ÕNNE ARHITEKT

Hämmeldunud Nella loeb lauset kaks korda ja tal on põnevusest liblikad kõhus. Naised ei ehita ju midagi, ammugi siis oma saatust, mõtleb ta. Meie kõigi saatused on Jumala kätes ja naiste omad veel eriti, kui abikaasad on neid ära kasutanud ja sünnitamine on neist viimase välja väänanud.

Ta võtab pakist esimese asja ja asetab tillukese hõbekarbikese oma peopesale. Selle kaanele on lilledest ja viinamarjaväätidest vaniku sisse graveeritud N ja O. Nella avab ettevaatlikult karbi kaane ning selle miniatuurised hinged on hästi õlitatud ja avanevad hääletult. Karbis lebab umbes kohvioasuurune kena martsipanitükk ja magusa mandlisuhkru nägemine äratab tütarlapse maitsemeele ellu. Ta katsub martsipani sõrmeküünega ja asetab sõrme keeleotsale. Martsipan on päris ja isegi roosiveega lõhnastatud.

Nella võtab välja teise asja. See on lauto, mis pole ta nimetissõrmest pikem – ja sellel on päriselt muusikaks häälestatud keeled ja helisid hoidma seatud kumer kõlakast. Tütarlaps pole varem kunagi niisuguseid hoolikalt valmistatud ja kauneid meistritöid näinud. Ta tõmbab ettevaatlikult lautokeelt ja hämmeldub, kui see vaikse heli kuuldavale toob. Nella meenutab meloodiat, mida ta Johannesele Assendelftis mängis, ja mängib seda nüüd üksinda.

Järgmisena ilmub pakist tellitud töötusekarikas. See on valatud tinast ning karikal kujutatud mees ja naine on oma käed ümber selle serva kokku põiminud, ehkki jooginõu läbimõõt pole viljaterast suurem. Kõik vabariigi värskelt abiellunud paarid joovad sellistest karikatest ja temagi oleks pidanud koos Johannesega septembrikuus seda tegema. Nella kujutleb, kuidas nad mõlemad rüüpavad isa vanas õunaaias seistes lonksu reinveini, samal ajal kui neile riisiteri ja õielehti pähe puistatakse. See tilluke karikas on mälestus millestki, mida tegelikult ei toimunud. See, mille Nella mõtles Marini-vastaseks mässuks, teeb talle nüüd veidra ja nukra enesetunde.

Tütarlaps korjab pakkepaberid kokku, et need ära visata, kuid taipab siis, et pakis on veel midagi. Siin peab mingi eksitus olema, mõtleb ta ning nukrus muutub uudishimuks. Kõik, mida ma küsisin, on juba voodi peal olemas.

Ta keerab paki teistpidi ja päevatekile pudeneb veel kolm paberisse

pakitud eset. Nella kisub esimesel neist paberi ümbert ära ja leiab kaks imeilusat puust tooli. Nende käetugedele on nikerdatud lepatriinusuurused lõvipead ja seljatugedele on vasknaeltega kinnitatud roheline samet. Kummalgi küljel visklevad merekoletised nikerdatud taimelehtede vahel. Nella taipab, et need toolid on talle tuttavad. Eelmisel nädalal istus Marin allkorruse salongis just sellise tooli peal.

Nellal hakkab kõhe ja ta harutab järgmise asja pakendist välja. Riidelapi sees ootab teda midagi väikest ja mügarikku ning ta võtab selle sealt välja. Seal on keeruka lillemustriga tammepuust häll, millel on plekist jalused ja pitskangaga varjatud peats. Vaikne puust imeasi, mille miniatuurne kohalolu paneb Nellal kurgus kipitama. Ta tõstab hälli peopesale ja see hakkab seal täiuslikus rütmis kiikuma.

See peab eksitus olema, mõtleb tütarlaps, need asjad pidid kindlasti kellelegi teisele minema. Toolid ja häll on ilmselt tavalised mööbli- esemed, mida naised oma majade minikoopiate jaoks tellivad – aga mina ju ei tellinud neid. Ma *päris kindlasti* ei tellinud neid. Nella rebib kolmanda eseme pakendi lahti ja leiab helesinise kangatüki alt paari tillukesi koeri. Kaks siidise halli karvaga kääbushurta, kelle keha pole suurem kui ööliblikas ja kolp on hernertera mõõtu. Nende vahel on närimiseks kont, tükike kollaseks värvitud nelgipuud – seda lõhna ei saa millegagi segi ajada. Nella võtab loomad pihku ning uurib neid lähemalt, veri soontes tukslemas. Need pole mingid suvalised koerad. Need on Rezeki ja Dhana.

Nella pillab koerad peost, nagu oleksid need teda purenud, ja hüppab voodilt maha. Vitriinkapp ootab pimedas, küünaldega valgustamata nurgas oma uut sisustust. Selle kardinad seisavad siiani lahti nagu ebasündsalt üles tõstetud seelikud. Tütarlaps lubab endal hetkeks kääbushurtade tillukestele kehadele põgusa pilgu heita. Nende külgede kumerus ja värv ja nende kaunid voolujoonelised kõrvad on täiesti õiged. „Kuule nüüd, Nella Elisabeth,” ütleb ta endale. „Kes ütleks, et need on samad kääbushurdad, kes end Cornelia pliidi kõrval kerra on tõmmanud?”

Ta sirutab mõlemad miniatuursed koerad valguse kätte. Kehad on pisut käsnjad ja liigestest liukuvad, kaetud halli hiirenahaga ja pehmed nagu kõrvanibud. Kui Nella neil käpad ülespoole pöörab, aeglustub

veri ta soontes ebamugavustundest. Ühe koera kõhul on väike must täpp just samas kohas kus Dhanal.

Nella vaatab toas ringi. On siin keegi? Ta pingutab kõigest väest, et kainet mõistust säilitada. Muidugi pole siin kedagi, Nella, mõtleb ta, sa pole end iial üksildasemana tundnud. Kes võiks tahta sulle vempu mängida? Cornelial pole niisuguste mängude jaoks raha ega aegagi neile mõelda. Seda ei teeks ka Otto – ja tema juba ei kirjutaks vabahtlikult võhivõõrale?

Nellal on tunne, nagu oleks keegi tema ellu tunginud, nagu oleks keegi tähelepanelikult jälginud tema pruudielu rumalust. See on Marin, mõtleb tütarlaps. Marin maksab selle eest kätte, et Johannes naise võttis ja ma talle teele ette jäin. Tema valab mu liilialõhnaoli maha, tema keelab mulle martsipani, tema näpistab mind kõvasti käsivarrest. Ja *tema* andis mulle „Smiti ärinimekirja”. Miks ei võiks Marin maksta miniaturistile, et mulle hirmu naha vahele ajada? Tema jaoks oleks see järjekordne tühine lõbu.

Ometi pole ei „tühine” ega „lõbu” sõnad, mis käiksid Marin Brandti kohta, ja isegi oma meheõest mõeldes saab Nella aru, et ta mõtetel pole tõepõhja. Marin sööb nagu hiir ja ostab asju nagu nunn, kui välja arvata tema raamatud ning tõenäoliselt Johannese reisidelt pärinevad esemed. See ei saa olla Marini kätetöö, kui asjasse on segatud rahakulutamine. Samas loodab Nella uuesti tellimata esemeid silmitsedes mingil määral, et see oleks ta meheõe korraldatud. Sest kui selle taga pole Marin, mõtleb ta, siis mis imeloose ma olen küll segatud?

Keegi oli vaadanud Nella ellu ja tõuganud selle tasakaalust välja. Kui need esemed ei ole eksikombel kohale toodud, siis on häll mõeldud tema tühja abieluvoodi ja igavesti neitsiks jäämise väljavaate mõnitamiseks. Milline inimene lubaks endale niisugust häbematust? Koerad on äratuntavad, toolid on täpne koopia, häll on selge vihje – näib, nagu oleks miniaturistil tema elust täielik ülevaade.

Tagasi voodisse ronides saab Nella aru, et need esemed on ta rahuks teinud, ja märkab, kuidas ta uudishimu hakkab kabuhirmuks muutuma. Nii ei lähe, mõtleb ta. Mind ei saa kiusata ei kaugelt ega lähedalt.

Kuldse kellapendli ühtlast tiksumist kuulates kirjutab ta salapära-
stest saadetistest ümbritsetuna miniaturistile järgmise kirja.

Härra,

*ma tänan sind tellitud esemete eest, mille Jack Philips Bermondseyst täna
kohale tõi. Sinu meisterlikkus on erakordne. Sa oskad oma sõrmeotstega
imesid luua. Martsipan on imeline.*

Nella sulle jääb korraks õhku rippuma, kuid enne, kui tütarlaps
ümber mõelda jõuab, puutub sulg vastu paberit ja hakkab sinna pala-
vikulise kiirusega sõnu kirjutama.

*Igatahes oled sa tellimust suurendanud minu jaoks ettenägemata viisil.
Hurdakoerad on küll täpselt järele tehtud, kuid isand, see võib olla lihtsalt
vedamisest, sest linnas on paljudel inimestel niisugused koerad. Aga mina pole
nende seast ja need koerad, häll ja toolid ei kuulu mulle. Mind kui VOC-i
tähtsa kaupmehe abikaasat ei tohi üks käsitöölaine ähvardada. Täna sind
töö ja kulutatud aja eest, kuid ma lõpetan meie tehingud.*

Head soovides

Petronella Brandt

Nella peidab esemed päevateki alla, hõikab Cornelia kohale ja topib äsja
kirjutatud ja pitseriga suletud kirja teenijannale pihku enne, kui meelt
jõuab muuta. Ta on nõus tunnistama, et meelemuutus oleks tõenäoline.
Küllap ma tõrjusin midagi tagasi, mõtleb ta, mingi väljakutse või selle
üllatussaadetise salaesmärgi, mis iial välja ei tule. Kas ma kahetsen
seda natuke? Ei, kutsub Nella end korraks. Sa kujutad seda vaid ette.

Cornelia loeb aadressi. „Jälle see meistrimees?” küsib ta. „See üks
inimene?”

„Ära kirja ava,” keelab Nella ja teenijanna noogutab, sest vähemalt
seekord on noore emanda häälest kostev ärevus ta vait sundinud.

Alles siis, kui Cornelia on Kalverstraatile teele asunud, tuleb Nel-
lale pähe, et ta ei saatnud miniaturisti ülearuseid esemeid tagasi. Ta
tõmbab need ükshaaval voodikatte alt välja ning sätib vitriinkappi.
Need näevad oma kohal nii täiuslikud välja.